

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 1999 - Β' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΘΕΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Α΄ ΟΜΑΔΑ

A.1. Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΪΚΗ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

A.1.1. Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Κατά την κλασική εποχή η μισθωτή εργασία:

- α. Ήταν επιθυμητή μόνο ως πνευματική ενασχόληση.
- β. Ήταν ανεπιθύμητη για τους ελεύθερους Αθηναίους πολίτες.
- γ. Απαγορευόταν στους ελεύθερους πολίτες.
- δ. Αφορούσε μόνο τους δούλους.

Μονάδες 3

Να αιτιολογήσετε με συντομία την επιλογή σας.

Μονάδες 4

A.1.2. Να προσδιορίσετε με συντομία το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. κάπηλοι
- β. νεοδαμώδεις
- γ. εκτήμοροι ή πελάται

Μονάδες 6

A.1.3. Να γράψετε στο τετράδιό σας ολογράφως τα στοιχεία της πρώτης στήλης και δίπλα τους αριθμούς των προτάσεων που αντιστοιχούν στο κάθε στοιχείο.

A	B
α. Ευγενείς	1. Συμμετέχουν στη διανομή κληρουχιών.
β. Μεσαία στρώματα	2. Κινδυνεύουν από ελεύθεροι πολίτες να γίνουν δούλοι.
γ. Κατώτερα στρώματα	3. Υπερφεφάνευνται για το δικαίωμά τους στη σχολή.
	4. Λαμβάνουν μέρος στους Ολυμπιακούς αγώνες.
	5. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι ξευγίτες.
	6. Έχουν τη δυνατότητα να προμηθευτούν βαρύ οπλισμό.

Μονάδες 6

- A.1.4.** Γιατί ο αποικισμός ευνόησε την ανάπτυξη της βιοτεχνίας και του εμπορίου κατά την αρχαϊκή εποχή;

Μονάδες 6

A.2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ - ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ

- A.2.1.** Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας την ένδειξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

- α. Η έκθεση των βρεφών στη Σπαρτιατική κοινωνία είχε ως στόχο τον έλεγχο των γεννήσεων.
- β. Η ατεκνία στη Σπάρτη αποτελούσε το μοναδικό λόγο διαζυγίου.
- γ. Στην πόλη-κράτος η γυναίκα συμμετείχε ενεργά στην πολιτική ζωή.
- δ. Η *ἐγγύη* ήταν η επίσημη προφορική συμφωνία για τη σύναψη γάμου.
- ε. Στην Αθήνα η σύζυγος είχε δικαίωμα να ζητήσει την *ἀπόλειψιν*, στην περίπτωση που οι απιστίες του συζύγου της γίνονταν προκλητικές.
- στ. Στη Σπάρτη η γαμήλια τελετή περιελάμβανε την αρπαγή της νύφης από το γαμπρό.

Μονάδες 6

- A.2.2.** Να αναφέρετε με συντομία τις διαφορές μεταξύ συμποσίων και συσσιτίων.

Μονάδες 6

- A.2.3.** "Την καθιέρωση αυστηρών κανόνων στη συμπεριφορά των γυναικών δεν μπορούμε να την κατανοήσουμε, παρά μόνο στο πλαίσιο της ιδεολογίας της **πόλης-κράτους**", αναφέρεται στο σχολικό εγχειρίδιο.

-Τι επεδίωκαν να διασφαλίσουν και πού στόχευαν οι αυστηροί αυτοί κανόνες;

Μονάδες 8

- A.2.4.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό κάθε πρότασης της πρώτης στήλης και δίπλα τη μία από τις δύο λέξεις, που της αντιστοιχεί, από τη δεύτερη στήλη.

A	B
1. Προσπάθεια ισορροπίας σε φουσκωμένα ασκιά:	(α. ασκωλιασμός) (β. κότταβος)
2. Ένδυμα που φοριόταν κατάσαρκα:	(α. χλαίνη) (β. χιτώγ)
3. Αναμείγνυαν το κρασί με νερό στα συμπόσια:	(α. δινόχοοι) (β. συμποσίαρχοι)
4. Η πολυτέλεια και η εκλεκτικότητα χαρακτήριζε το ντύσιμό τους:	(α. ρήτορες) (β. καλλιτέχνες)
5. Επεξεργάζονταν τα δέρματα ζώων στα εργαστήριά τους:	(α. βυρσοδέψες) (β. σκυτοτόμοι)

Μονάδες 5

Β' ΟΜΑΔΑ

B.1. Να διαβάσετε προσεκτικά τα δύο κείμενα και να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

Οι σκοποί της Σπαρτιατικής αγωγής

"Ο Λυκούργος δεν όρισε για τα παιδιά δασκάλους αγορασμένους ή έμμισθους, ούτε μπορούσε ο καθένας να μορφώνει το γιο του όπως ήθελε, αλλά τους έπαιρνε όλους ο ίδιος αμέσως μόλις γίνονταν επτά χρόνων και τους κατάτασσε σε "αγέλες" και συνταϊριάζοντάς τους συντροφικά, τους συνήθιζε να παίζουν και να περνούν τον καιρό τους ομαδικά. ... Γράμματα μάθαιναν όσα τους ήταν αναγκαία. Η υπολοιπη αγωγή τους σκοπό είχε να τους μάθει να κυβερνιούνται καλά, να υπομένουν τους κόπους και να νικούν στις μάχες. Γι' αυτό και όσο προχωρούσαν στην ηλικία τόσο δυσκόλευαν την άσκησή τους κουρεύνοντάς τους σύρριζα και μαθαίνοντάς τους να βαδίζουν συνήθως ανυπόδητοι και να παίζουν γυμνοί. ... Η μουσική είχε κάτι που ξεσήκωνε το θυμικό και προκαλούσε ορμή και ενθουσιασμό γεμάτο δράση, και τα λόγια ήταν αφελή και απλά για πράγματα σοβαρά και ηθοπλαστικά."

Πλούταρχος, Λυκούργος 16, 20.

Η βασική εκπαίδευση στην Αθήνα

"Μόλις αρχίσει ένα παιδί να καταλαβαίνει τη γλώσσα, και η τροφός, και η μητέρα, και ο παιδαγωγός και ο ίδιος ο πατέρας του αγωνίζονται πώς θα γίνει το παιδί όσο το δυνατόν καλύτερο. ... Το στέλνουν ύστερα στους δασκάλους και αυτοί φροντίζουν τα παιδιά και, όταν μάθουν γράμματα και καταλαβαίνουν το γραπτό κείμενο, τους δίνουν να διαβάζουν ποιήματα καλών ποιητών και τους αναγκάζουν να τα μαθαίνουν απ' έξω. ... Με τη σειρά τους και οι κιθαριστές, μόλις μάθουν να παίζουν κιθάρα, τους διδάσκουν κι αυτοί ποιήματα άλλων καλών λυρικών ποιητών προσαρμόζοντάς τα στο ρυθμό της κιθάρας. ... Τα στέλνουν ακόμη ύστερα απ' αυτά και στον παιδοτρίβη για να μπορούν με καλύτερο σώμα να υπηρετούν τη χρηστή τους διάνοια και να μην αναγκάζονται να φαίνονται δειλοί στον πόλεμο."

Πλάτων, Πρωταγόρας, 325e, 326 a-c.

α. Ποιές διαφορές εντοπίζετε μεταξύ της εκπαίδευσης των νέων στη Σπάρτη και στην Αθήνα, στα παραπάνω κείμενα;

Μονάδες 15

β. Πώς εξηγείτε αυτές τις διαφορές;

Μονάδες 15

B.2.

Ο θεσμός της ευεργεσίας κατά την Ελληνιστική περίοδο

Παρακμή της δημοκρατίας

- Να αναλύσετε την παραπάνω σχέση.

Μονάδες 20